

# ”Dags att skrota gamla vedpannor”

Det är gamla vedpannor som står för huvuddelen av önskad utsläpp av partiklar och kolväten. För att byta ut den gamla tekniken bör en skrotningspremie och en maximal åldersgräns sättas för gammal teknik.

Att vedeldning med gammal dålig utrustning kan orsaka stora utsläpp av hälsovådliga partiklar (skadlig rök, sot), och att felaktig hantering med fuktigt bränsle förstärker problemen, har varit väl känt under många år. Nu har den bilden återigen bekräftats i en mer detaljerad forskningsrapport som dessutom säger att problemen kan vara större än vi tidigare räknat med.

I den rapport, Forskning för renare luft, som forskarna vid SCAC - Swedish Clean Air and Climate Research Program presenterade i februari flaggas för att vedeldningens bidrag troligen är större än vad tidigare beräkningar på nationell nivå har visat. Forskarna beräknar att uppemot 1 000 förtida dödsfall i Sverige kan orsakas av partikelutsläpp från dålig vedeldning.

Även om det finns anledning att ifrågasätta att forskarna i rapporten inte gör tydlig skillnad på utsläppen från ny och gammal teknik så delar vi slutsatsen att utsläpp och hälsoeffekter från föråldrad vedeldningsteknik är betydande och att samhället därför borde vidta åtgärder för att öka utbytestakten av gammal teknik och förhindra att begagnade gamla pannor och undermålig teknik återinstalleras via en andrahandsmarknad.

## Gammal teknik står för merparten av utsläppen

Forskningen visar nämligen också på det faktum att nästan alla utsläpp från vedeldning härstammar från felaktig vedeldning i gamla undermåliga produkter. Dessa resultat finns väl dokumenterat via oberoende tester hos olika testinstitut. Om vi exempelvis byter en gammal vedpanna mot en ny modern ved-, flis eller pelletspanna kan vi enligt tester hos bl a RISE (Research Institutes of Sweden, f d SP i Borås) räkna med att vi minskar utsläppen oförbrända kolväten med minst 95 % och utsläppen av partiklar med omkring 85 %.

Pannor och kaminer har lång livslängd. Utbyteshastigheten av föråldrad teknik är därför mycket långsam, och kontrollen av att utbytt utrustning inte säljs vidare och återinstalleras är näst intill obefintlig. Trots att vi har haft ”miljökrav” i Boverkets Byggregler sedan 1980-talet mer än hälften av alla vedpannor som sotas i Sverige, enligt MSB:s statistik (Myndigheten för Samhällsskydd och Beredskap) på teknik som inte ens uppfyller de mest grundläggande miljökraven.

Därför behöver vi fokusera på rätt problemområde. Det är inte den moderna ved-, flis och pelletseldningen som är problemet. Inte heller de nya ”rent-brinnande” vedkaminer som tillverkas idag. Modern förbränningsteknik är dessutom mer förlåtande mot eldarens misstag. Det är med andra ord klarlagt att det är den gamla föråldrade tekniken som orsakar de mesta av utsläppen. Många förtida dödsfall skulle kunna undvikas, om samhället fokuserade på att byta ut den gamla tekniken mot ny teknik.

Eftersom vi, via sotningsväsendet, i stort sett vet exakt var utsläppen sker borde det med ganska enkla åtgärder, vara möjligt att reducera utsläppen till acceptabla nivåer. Därför är det anmärkningsvärt att samhället inte vidtar åtgärder för att minska riskerna. Detta inte minst om man jämför riskerna



med vedeldning med satsningen ”nollvisionen” inom trafiken. Antalet personer som dör i trafiken har under de senaste åren pendlat mellan 260 och 270.

## Förslag till åtgärder

Vårt gemensamma förslag till våra beslutsfattare är följande:

- Sätt en ”åldersgräns”(t ex 25 år) för användandet av utrustning som inte uppfyller grundläggande miljökrav.

- Genom att utvidga sotningsväsendets återkommande ”brandskyddskontroll” till att omfatta uppföljning av både brandsäkerhet och miljö, kan vi på ett relativt enkelt sätt identifiera- och även åtgärda problemen med dålig vedeldning. Här krävs det dock ett bemyndigande av myndigheterna.

- För att påskynda utbytet av gammal teknik till nya modern förbränningsteknik, och samtidigt minska de ekonomiska konsekvenserna av ett ”förtida utbyte”, så föreslår vi införandet av en skrotningspremie. Självfallet också med krav om ett skrotningsintyg, för att minska risken för att gammal teknik återuppstår via andrahandsmarknader.

- Genomföra en riksomfattande informationskampanj för att öka användarnas kunskaper om hur man eldar och samtidigt förklara förnybar energis positiva tilläggsvärden. Detta för att öka användarnas motivation att byta ut gammal och dålig teknik.

Vi menar samtidigt att det är viktigt att skrotningspremien är kopplad till installation av modern utrustning, dvs den ska bara betalas ut om man installerar en modern ved- eller pelletspanna. Annars är en stor risk att det blir det en premie för att installera mer elbaserad värme, vilket ytterligare skulle öka effekt-obalansen kalla vinterdagar. En obalans som även uppmärksamats av såväl Energikommissionen som Miljömålsberedningen.

Bengt- Erik Löfgren, PelletsFörbundet  
Jan- Olof Dalenbäck, Svensk Solenergi  
Gustav Melin, Svebio